

N Opleidingen overheidsopdrachten A2
MH/EDJ/AS
881-2022

Brussel, 20 september 2022

ADVIES

over

**DE PRAKTISCHE UITVOERING VAN DE PROJECTEN “BEGELEIDING VAN
KMO’S BIJ OVERHEIDSOPDRACHTEN” (PROJECTEN 14-16) EN HET ASPECT
“OPLEIDING” (PROJECT 17) IN HET KADER VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK
ACTIEPLAN**

(goedgekeurd door het bureau op 1 juni 2022,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 20 september 2022)

Op 8 april 2022 heeft de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO van de heer David Clarinval, Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, een adviesvraag ontvangen over een praktische uitvoering van de projecten over de begeleiding van kmo's bij overheidsopdrachten (projecten 14-16) en het aspect opleiding (project 17) in het kader van het gemeenschappelijk actieplan "Toegang van kmo's tot overheidsopdrachten bevorderen".

Na raadpleging van de commissie Algemeen kmo-beleid en de betrokken leden van de sectorcommissie nr. 4 - Bouw heeft het bureau van de Hoge Raad op 1 juni 2022 onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 20 september 2022.

CONTEXT

De federale regering heeft op 19 november 2021 het gemeenschappelijk actieplan ter bevordering van de toegang van de kmo's tot overheidsopdrachten¹ goedgekeurd. De Hoge Raad heeft reeds in zijn advies over het gemeenschappelijk actieplan ter verbetering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten zijn standpunten over het ontwerp van het actieplan meegedeeld². Het federale gemeenschappelijke actieplan focust zich op o.a. de bevordering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten.

De actiepunten uit het plan die handelen over de begeleiding van kmo's bij overheidsopdrachten (projecten 14-16) en het aspect opleiding (project 17) worden voor advies aan de Hoge Raad voorgelegd.

Meer bepaald betreft het volgende projecten:

- Stimuleren – Begeleiding van de kmo's
  - Project 14: Pijler 1 – Basisaanbod aan informatie
  - Project 15: Pijler 2 – De kmo stimuleren tot het volgen van de noodzakelijke opleidingen overheidsopdrachten
  - Project 16: Pijler 3 – Potentiële partners en publieke dienstverlening
- Stimuleren – Opleiding
  - Project 17: Algemene behoefte, aanbod en starterspakket

Er wordt daarbij gevraagd hoe men deze projecten praktisch moet uitvoeren om kmo's te stimuleren om deel te nemen aan een overheidsopdracht. Een vragenlijst om na te gaan op welke wijze de projecten inzake "begeleiding" en "opleiding" uitgevoerd moeten worden werd aan de adviesvraag gehecht. Deze vragenlijst wordt hierna integraal overgenomen.

STANDPUNTEN

In het kader van zijn advies over het gemeenschappelijk actieplan heeft de Hoge Raad, om een betere deelname van de kmo's aan openbare aanbestedingen mogelijk te maken, het belang van een begeleidingsprogramma voor kmo's aangehaald net als de noodzaak om te zorgen voor een aanzienlijke bewustmaking van deze mogelijkheid tot deelname bij potentiële inschrijvers.

---

¹ <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-beheren-en/toegang-van-kmos-tot/het-gemeenschappelijke>

² Advies [nr. 851-2021](#) over het gemeenschappelijk actieplan ter verbetering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten

De Hoge Raad is dan ook verheugd te lezen dat de betrokken (inter)professionele organisaties ingeschakeld zullen worden voor de praktische invulling van de bewustmakings- en opleidingsaspecten.

Hij vraagt dan ook dat er voldoende middelen voorzien zullen worden voor deze organisaties om hen in staat te stellen deze missies zo goed mogelijk uit te voeren.

De Hoge Raad merkt op dat het nuttig zou zijn om een tool te voorzien die de vooruitgang van de projecten uit het actieplan monitort.

1) Scope

- *Wat is de gewenste scope van publieke dienstverlening inzake overheidsopdrachten?*
  - o *Hoe ziet de HRZKMO de rol van de federale overheid? Wat wordt door een kmo eigenlijk verwacht inzake publieke dienstverlening bij overheidsopdrachten?*
    - *Opleiding? Opleiding en beperkte begeleiding? Opleiding en uitgebreide³ begeleiding?*

➤ Antwoord :

- o De rol van de federale overheidsdiensten is vooral om de informatie over overheidsopdrachten zo breed en efficiënt mogelijk te verspreiden. De informatie moet gecentraliseerd worden, de juiste ontvangers bereiken en op een leesbare manier worden gepresenteerd (“gebruiksvriendelijk” perspectief). Ook homogeniteit van de informatie is erg belangrijk om interpretatieverwarring te voorkomen.
- o In termen van sensibilisering zou het voor aanbesteders interessant kunnen zijn om pre-informatiesessies te houden om de behoefte correct te beschrijven.
- o Begeleiding:
  - via een helpdesk (bij vragen over een concrete opdracht, moeilijkheden met het e-procurement platform bij het opzoeken van opdrachten en indienen van offertes)
  - via eenvoudige en laagdrempelige instructievideo’s over hoe ondernemers overheidsapplicaties moeten gebruiken (bv. e-procurement platform).⁴ (Inter)professionele organisaties kunnen vervolgens op hun website naar deze instructies verwijzen.
  - via FAQ’s, handleidingen, basis overzicht wetgeving overheidsopdrachten, korte toelichting clausules,...
  - De Hoge Raad merkt op dat de info moet weergegeven worden op een bondige, centrale, overzichtelijke en laagdrempelige manier.
- o Opleiding:
  - Duidelijke verwijzing op de website naar private dienstverleners, aanbod professionele en interprofessionele organisaties.

---

³ Begeleiding als bijvoorbeeld in het ter beschikking stellen van handleidingen, of ook hulp bij het opzoeken, consulteren en beantwoorden van overheidsopdrachten via bijvoorbeeld een helpdesk, of ook via bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van IT-materiaal? Welk niveau van begeleiding wordt verwacht/gevraagd?

⁴ De Hoge Raad verwijst als [voorbeeld](#) naar hoe de RSZ vrij ingewikkelde materie duidelijk maakt.

- Houden van marktconsultaties en sessies “zaken doen met de overheid”⁵ en “Meet Your Buyer”⁶ waar er in contact getreden kan worden met ondernemers en waar (inter)professionele organisaties/private dienstverleners eveneens toelichting kunnen geven over hoe deel te nemen aan overheidsopdrachten.
  - Het organiseren van events door de overheid in samenwerking met de (inter)professionele organisaties waarbij tips en tricks gegeven worden aan ondernemers, verwezen worden naar goede praktijken,...⁷
- *Voorziet de federale overheid vandaag voldoende opleidingen overheidsopdrachten naar de intermediaire organisaties toe of moet het aanbod verhoogd/aangepast worden?*⁸
    - *Zo ja, op welke manier?*
- Antwoord:
- Deze opleidingen zijn niet bekend bij de Hoge Raad. Hij meent dat dit een goed initiatief is maar meer moet gepromoot worden.

2) Het organiseren van opleidingen over overheidsopdrachten

- *Welke intermediaire organisaties zijn volgens de HRZKMO het best geplaatst om opleidingen overheidsopdrachten naar de kmo's toe aan te bieden?*
    - *Professionele organisaties, interprofessionele organisaties, andere relevante partners...?*
- Antwoord:
- (Inter)professionele organisaties eventueel in samenwerking met elkaar of met private ondernemingen. Naast de opleiding zelf, is het noodzakelijk om een ondersteunend netwerk voor kmo's op te richten die hen helpt bij het indienen van offertes om zo beter op de markten in te spelen.
- *Zijn de intermediaire organisaties volgens de HRZKMO voldoende in staat om zelf de nodige inhoudelijke opleidingen te organiseren over overheidsopdrachten naar de kmo's toe of moet er ondersteuning voorzien worden door bijvoorbeeld de federale overheid?*
    - *Hierbij moet voldoende aandacht gaan naar het bereiken van de specifieke doelgroep “ondernemers met gebrekkige digitale vaardigheden” (cf. de steeds toenemende digitalisering van overheidsopdrachten).*
    - *Hierbij moet eveneens aandacht besteed worden aan het overal kunnen bereiken (geografisch gezien) van die doelgroep.*

⁵ Zie bv. de “Sessies zaken doen met de overheid” georganiseerd door UNIZO in samenwerking met steden/gemeenten.

⁶ Zie bijvoorbeeld de sessies “Business networks”, gezamenlijk georganiseerd door UCM en Unizo in samenwerking met de aankoopdiensten van steden en gemeenten (bijv.: <https://www.ucmbruxelles.be/Agenda/Business-Networks-La-Commune-d-Anderlecht-veut-devenir-votre-cliente>)

⁷ Zie bv. de events georganiseerd door de [Vlaamse overheid](#) voor het verhogen van KMO participatie aan overheidsopdrachten.

⁸ De federale overheid (FOD BOSA) “traint de trainers”, niet de ondernemingen zelf.

➤ Antwoord:

- De Hoge Raad beveelt ondersteuning aan door de overheid door o.a. het promoten van het volgen van opleidingen over overheidsopdrachten en het organiseren van events⁹.
- *Indien er nood is aan ondersteuning:*
  - *Hoe?*
  - *Aan wat is er nood? (Inhoudelijk, technisch, financieel...)*
  - *Hoe kan de overheid die organisaties stimuleren en ondersteunen zodat er een gegarandeerd (lokaal) aanbod aan opleidingen en begeleiding van de kmo's over overheidsopdrachten ontstaat of blijft bestaan?*

➤ Antwoord:

- De kostprijs voor het uitwerken van een aanbod voor ondernemers rond overheidsopdrachten is hoog. Financiële steun is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat een adequaat opleidingsaanbod wordt gehandhaafd en dat er meer, betere en grondigere programma's uitgewerkt kunnen worden. Het is immers de federale overheid zelf die mede verantwoordelijk is voor de complexiteit van de materie (zoals terecht wordt aangegeven in het actieplan).
- Ondersteuning op het gebied van inhoud is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de informatie op een homogene manier wordt geïnterpreteerd (bijvoorbeeld: het ontwikkelen van een lexicon dat veelgebruikte terminologieën definieert zoals "prijslijst", enz.).

3) Barrières en fiscale stimulansen bij het volgen van opleidingen

- *Welke barrières ondervinden kmo's volgens de HRKZMO bij het (willen) volgen van een opleiding overheidsopdrachten?*
  - *En wat kan de overheid doen om te helpen?*

➤ Antwoord:

- Veel ondernemers denken dat hun activiteiten niet geschikt zijn om deel te nemen aan overheidsopdrachten, ook de term "overheidsopdrachten" klinkt als iets moeilijk/ingewikkeld. De Hoge Raad vraagt om een sensibiliseringscampagne te voeren dat de opportuniteiten van "zaken doen met de overheid" benadrukt en van het belang om opleidingen te volgen.
- Volgende barrières bestaan:
  - Tijd/kostprijs
  - Er zijn te veel voorwaarden waaraan moet worden voldaan en die onevenredig zijn voor kleine bedrijven;
  - Het niet voldoen aan de omzetcriteria;
  - Geen gekwalificeerd personeel (human resources);

---

⁹ cf. voetnoot 5

- Vrezen vertragingen in de reactie (kennisgeving van de gunning van de opdracht). Een onzekere of te lange vertraging verstoort de organisatie van hun activiteiten, hun orderboeken en hun middelen.
  - Bang voor betalingsachterstanden;
  - ...
- *Volstaan de bestaande fiscale (en andere) stimulansen voor het volgen van opleidingen (inzake overheidsopdrachten), wat is hun impact?*
    - *Zijn ze voldoende gekend en/of toegankelijk?*
    - *Zijn er volgens de HRZKMO bij de fiscale stimulansen bepaalde barrières die moeten worden weggewerkt?*
- Antwoord:
- De bestaande stimuleringsmaatregelen voor opleidingen op het gebied van overheidsopdrachten zijn onvoldoende bekend. Het zou volgens de Hoge Raad passend zijn om bijvoorbeeld een extra belastingaftrek toe te staan bij het volgen van opleidingen over overheidsopdrachten en dit door deze opleidingen voor 120% aftrekbaar te maken.

4) Standaard “starterspakket” basisopleidingen

- *De federale overheid overweegt het uitwerken van een standaard “starterspakket” basisopleidingen overheidsopdrachten voor ondernemingen (dat kan zowel inhoudelijk als technisch zijn, bijvoorbeeld over het e-procurement):*
    - *Wat is de positie van de HRZKMO over de relevantie van dit idee?*
- Antwoord:
- De Hoge Raad is van mening dat een “starterspakket” basisopleidingen uitwerken eerder de rol moet zijn van de (inter)professionele organisaties in het kader van hun adviesbevoegdheid naar leden toe. Opleiding door de overheid ziet de Hoge Raad eerder in de vorm van het organiseren van events in samenwerking met de (inter)professionele organisaties.
- *Indien de HRZKMO positief staat ten opzichte van het idee: hoe ziet de Raad de inhoud van zo’n starterspakket? Welke “basiscursussen” zijn volgens de Raad onontbeerlijk?*
  - *Wie speelt welke rol in het verhaal? Welke rol zien de intermediaire organisaties voor zichzelf weggelegd en onder welke voorwaarden? Wat wordt verwacht van de federale overheid?*
  - *Hoe wordt zo’n starterspakket best aangeboden? Bijvoorbeeld via enerzijds altijd publiek (gratis) beschikbare informatie via video’s van webinars en dergelijke, en anderzijds via intermediaire organisaties die er op continue wijze lessen over voorzien?*
  - *Hebben ondernemingsloketten, gezien hun contact met startende ondernemingen, hier een rol te spelen?*

➤ Antwoord :

- De Hoge Raad is van mening dat ondernemingsloketten ook startende ondernemingen kunnen informeren over de mogelijkheid om overheidsopdrachten in hun activiteiten te integreren. Dit sluit goed aan bij de bestaande adviserende taken van de ondernemingsloketten (zij zijn reeds vertrouwd met het onderwerp overheidsopdrachten doordat zij betrokken zijn bij de erkenningsprocedure voor aannemers in de bouw). Bv. door informatie over de opportuniteiten van het deelnemen aan overheidsopdrachten te vermelden op hun website, door contact met de ondernemers,... Op die manier zouden zij dus een eerstelijns bewustmakingsrol vervullen. Daartoe moeten zij over voldoende financiële middelen en inhoud (in termen van informatie) beschikken.

5) Handleidingen

- *De FOD BOSA stelt een aantal handleidingen ter beschikking specifiek naar de ondernemingen toe.¹⁰*
  - *Maken leden van de HRZKMO gebruik van die handleidingen en zo ja, op welke manier?*
  - *Hoe percipieert de HRZKMO die handleidingen?*
    - *Zijn ze voldoende gekend?*
    - *Zijn ze voldoende toegankelijk?*
    - *Zouden bepaalde andere onderwerpen van gelijkaardige handleidingen moeten voorzien worden?*
  - *Heeft de HRZKMO andere opmerkingen bij deze handleidingen en de manier waarop ze aangeboden worden?*
- Antwoord :
  - De Hoge Raad merkt op dat de leden van de (inter-)professionele organisaties de handleidingen te weinig kennen. Zij die ervan gebruik maken percipiëren deze als ontoegankelijk; daarom wordt gepleit voor eenvoudige en laagdrempelige video-instructies.
  - Het is belangrijk om de vermenigvuldiging van handleidingen zoveel mogelijk te beperken en de informatie te centraliseren op één platform/in één gids (met, indien nodig, verschillende secties die verwijzen naar deze meer specifieke handleidingen)

---

¹⁰ [Hier vindt u een overzicht van de handleidingen.](#)

BESLUIT

De Hoge Raad verheugt zich op de verdere uitwerking van de projecten en moedigt volgende voorstellen aan:

- het verstrekken van informatie, met name het gratis ter beschikking stellen van de nodige basisinformatie over overheidsopdrachten, instructievideo's over overheidsapplicaties,...;
  - het structureel aanmoedigen van de micro- en kleine onderneming tot het (jaarlijks) volgen van een aantal opleidingen inzake overheidsopdrachten, maar ook tot het deelnemen aan overheidsopdrachten
  - het bieden van financiële en inhoudelijke ondersteuning aan de (inter)professionele organisaties voor het geven van de nodige opleiding en begeleiding inzake overheidsopdrachten aan kmo's.
-